

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเชื่อมโยงความ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาอีสาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาเขมร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาอุยกู

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความ

การศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความมีแนวคิดและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้ เช่น

ฮัลลiday และ ฮะซัน (Halliday & Hasan: 1976) กล่าวว่า การเชื่อมโยงความเป็นกลไกทางภาษาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหลายประโยคที่เรียงร้อยต่อกันเป็นข้อความและมีความสัมพันธ์ทางความหมายต่อกัน การเชื่อมโยงความจะเกิดขึ้นเมื่อการตีความรูปภาพภาษาหนึ่งต้องอาศัยรูปภาพอื่นหรือบริบทภาษา โดยที่รูปภาพหนึ่งทำหน้าที่เป็นสิ่งที่อ้างถึงหรือสัมพันธ์กับรูปภาพอื่น ดังนี้

- 1) การอ้างถึง (Reference) คือ การแสดงความสัมพันธ์ที่เกิดจากการที่รูปภาพหนึ่งไม่มีความหมายเป็นอิสระในตัวเอง แต่การตีความต้องอาศัยหรืออ้างถึงความหมายของรูปภาพอื่น ซึ่งอาจอยู่ในรูปคำหรือวลีก็ได้ การอ้างถึงมี 3 ประเภท คือ

1.1) การอ้างถึงด้วยบุรุษ (personal reference) คือการใช้บุรุษสรรพนามที่ 1, 2 และ 3 อ้างถึงบุคคลหรือสิ่งที่กล่าวไปแล้วหรือที่กำลังจะกล่าวถึงในบริบท แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ บุรุษสรรพนาม(Personal Pronoun) (I, me, he, them , etc.) (Possessive Determiner) (his, her, my, our , etc.)และสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ (Possessive Pronoun) (mine, his, hers, ours, etc.)

ตัวอย่าง

If the buyer wants to know the condition of the property,
he has to have another survey carried out on his own behalf.

จากตัวอย่าง “he” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 อ้างถึง “the buyer”

1.2 การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะ (Demonstrative Reference) คือ การใช้การกระ
 ะยะทั้งในแง่เวลาและระยะทางในการอ้างถึงบุคคลหรือสิ่งของหรือสถานที่ เช่น the, this, these,
 that, those, here, there, now

ตัวอย่าง

I like the lion, and I like the polar bears.

These are my favourites.

- Those are my favourites too.

จากตัวอย่าง “These” และ “Those” ใช้อ้างถึง “the lion” และ “the polar
 bears” แบบชี้เฉพาะ

1.3 การอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ (Comparative Reference) คือการใช้การ
 เปรียบเทียบในแง่ความเหมือน (same, equal, identical), ความคล้ายคลึง (similar, similarly,
 likewise), ความแตกต่าง (otherwise, differently, different) ตลอดจนในแง่ปริมาณ (more,
 fewer, less) หรือคุณภาพ/คุณลักษณะ (equally good, better, worse)

ตัวอย่าง

It's the same cat as the one we saw yesterday.

It's a similar cat to the one we saw yesterday.

It's a different cat from the one we saw yesterday.

จากตัวอย่าง “same” ใช้อ้างถึงแบบเปรียบเทียบกับข้อความ “cat as the one
 we saw yesterday” “similar” ใช้อ้างถึงแบบเปรียบเทียบกับข้อความ “cat to the one we saw
 yesterday” “different” ใช้อ้างถึงแบบเปรียบเทียบกับข้อความ “cat from the one we saw
 yesterday”

2) การละ (Ellipsis) คือ การแทนที่รูปภาษาหนึ่งด้วยการละหรือการไม่ปรากฏรูป
 ภาษาใดๆ หรืออรูป แบ่งมี 3 ชนิด คือ

2.1) การละหน่วยนาม (Nominal Ellipsis)

ตัวอย่าง

Four other Oysters followed them, and yet another four Ø.

จากตัวอย่าง ในประโยค “...and yet another four Ø” มีการละหน่วยนาม Ø แทน
 “Oysters”

2.2) การละหน่วยกริยา (Verbal Ellipsis)

ตัวอย่าง

Is John going to come?

- He might Ø. He was to Ø, but he may not Ø.

-He should Ø, if he wants his name to be considered.

จากตัวอย่าง ในประโยค “- He might Ø. He was to Ø, but he may not Ø. -He should Ø” มีการละหน่วยกริยา Ø แทน “come” ในประโยคคำถามที่ปรากฏนำมาก่อน

2.3) การละหน่วยอนุพากย์ (Clausal Ellipsis)ตัวอย่าง

Who was going to plant a row of poplars in the park?

- The Duke was Ø.

จากตัวอย่าง ในประโยค “The Duke was Ø” มีการละ Ø แทน หน่วยอนุพากย์ “going to plant a row of poplars in the park” ที่ปรากฏนำมาก่อน

- 3) การใช้คำเชื่อม (Conjunction) คือ การแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของประโยคหรือข้อความที่ปรากฏต่อเนื่องกันโดยใช้คำเชื่อมหรือคำสันธาน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1) การคล้องยตามกัน (Additive)ตัวอย่าง

‘I said you looked like an egg, sir,’ Alice gently explained. ‘And some eggs are very pretty, you know,’ she added...

จากตัวอย่าง “And” ทำหน้าที่เชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่คล้องยตามกันระหว่าง “I said you looked like an egg, sir” และ “some eggs are very pretty, you know,”

3.2) การขัดแย้ง (Adversative)ตัวอย่าง

...it swept her straight off the seat, and down among the heap of rushes.

However, she wasn't a bit hurt, and was soon up again.

จากตัวอย่าง “However” ทำหน้าที่เชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อบอกความหมายขัดแย้งระหว่าง “it swept her straight off the seat, and down among the heap of rushes” และ “ she wasn't a bit hurt, and was soon up again.”

3.3) การแสดงผล (Causal)

ตัวอย่าง

You aren't leaving, are you? Because I've got something to say to you.

จากตัวอย่าง “Because” ทำหน้าที่เชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อบอกเหตุผลระหว่างประโยค “You aren't leaving, are you?” และ “I've got something to say to you.”

3.4) การแสดงเวลา (Temporal) เป็นการแสดงลำดับการเกิดก่อน-หลัง

ตัวอย่าง

(Obrecht) subject his *cantus firmus* to the most abstruse manipulations. First, he extracts all the longs from the tune, and strings them together in succession; then he does the same with the breves, and finally with the semibreves. He the reverses this procedure, starting with the shorter values first.

จากตัวอย่าง “First” “then” “finally” ทำหน้าที่เชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อบอกเวลาการเกิดเหตุการณ์ตามลำดับก่อน-หลังระหว่าง “he extracts all the longs from the tune, and strings them together in succession”, “he does the same with the breves” และ “with the semibreves”

โบกรองด์และเดรสเลอร์ (Beaugrande & Dressler: 1981) กล่าวว่า การเชื่อมโยงความคือการแสดงความต่อเนื่องทางวากยสัมพันธ์ โดยมีกลไกทางภาษาที่ใช้เพื่อแสดงความต่อเนื่องหรือความสัมพันธ์ของประโยค ดังนี้

1) การปรากฏซ้ำ (Recurrence) คือ การใช้หน่วยภาษาทั้งหมดซ้ำ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปภาษา เกิดได้ทั้งระดับคำ วลี และประโยค และรูปภาษาที่ปรากฏซ้ำต้องอ้างถึงสิ่งเดียวกันหรือมีความหมายเดียวกัน หากรูปซ้ำกันมีความหมายต่างกันจะทำให้เกิดปัญหาและไม่นับว่าเป็นการเชื่อมโยงความกัน

ตัวอย่าง

MARLOW: What, my good friend, if you gave us a glass of punch in the meantime?...

HARDCASTLE: Punch, sir!...

MARLOW: Yes, sir, punch! A glass of warm punch, after our journey, will be comfortable. (Oliver Goldsmith *She Stoops to Conquer* 1773:24)

จากตัวอย่าง “punch” ที่ปรากฏในครั้งนี้เป็นกรการปรากฏซ้ำรูปภาษาเดิมทั้งหมด

2) การปรากฏซ้ำบางส่วน (Partial Recurrence) คือ การใช้ส่วนประกอบของรูปคำพื้นฐานเหมือนกันแต่มีการเปลี่ยนประเภทของคำหรือหมวดคำ (word class) เช่น จากคำนามเป็นคำกริยา จากคำคุณศัพท์เป็นคำนาม เป็นต้น

ตัวอย่าง

mankind are more disposed to suffer, while evils are sufferable

...Such has been the patient sufferance of the Colonies

จากตัวอย่าง “sufferable” เป็นการปรากฏซ้ำบางส่วนกับ “suffer” แต่เปลี่ยนแปลงประเภทหมวดคำจากคำกริยา (verb) เป็นคำคุณศัพท์ (adjective) และ “sufferance” เป็นการปรากฏซ้ำบางส่วนกับ “suffer” แต่เปลี่ยนแปลงประเภทหมวดคำจากคำกริยา (verb) เป็นคำนาม (noun)

3) ความเป็นคู่ขนาน (Parallelism) คือ การใช้รูปแบบโครงสร้างเหมือนกันแต่ใช้เนื้อหาหรือรูปภาษาต่างกัน

ตัวอย่าง

For quartering large bodies of troops...For protecting them...For cutting off our trade...For imposing taxes...For depriving us...For transporting us... For abolishing the free system...

จากตัวอย่าง การใช้ “For” ขึ้นต้นประโยคทุกประโยค เป็นการแสดงความเป็นคู่ขนานของข้อความ คือใช้โครงสร้างประโยค For + verb(ing) + object

4) การละ (Ellipsis) คือ การแสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างข้อความ ด้วยการไม่ปรากฏรูปภาษาหรือการละ จะพบในลักษณะแบบตาม โดยประโยคสมบูรณ์จะปรากฏก่อนโครงสร้างที่มีการละ ซึ่งผู้รับสารจะต้องสามารถค้นหาโครงสร้างสมบูรณ์ได้

ตัวอย่าง

He’s always asleep. Ø Goes on errands fast asleep...I’m proud of the boy – Ø wouldn’t part with him on any account.

จากตัวอย่าง ในประโยค “Ø Goes on errands fast asleep” มีการละประธาน “he” และ ในประโยค “Ø wouldn’t part with him on any account” มีการละประธาน “I”

5) การเชื่อม (junction) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในประโยคที่เรียงต่อเนื่องกัน แบ่งได้ ดังนี้

5.1 การเชื่อมแบบคล้องตาม (Conjunction) เป็นการเชื่อมสิ่งที่มีสถานะทัดเทียมกัน คำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ลักษณะนี้ เช่น and , moreover, also, in, addition, besides, furthermore เป็นต้น อาจเกิดภายในหรือระหว่างประโยคก็ได้ หรือระหว่างถ้อยคำที่ไม่สมบูรณ์ก็ได้

ตัวอย่าง

After all I've done for law enforcement – and for them to treat me this way.

จากตัวอย่าง “and” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่คล้องตามกันระหว่าง “I've done for law enforcement” และ “for them to treat me this way”

5.2 การเชื่อมแบบให้เลือก (Disjunction) เกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ต้องเลือก หรือเนื้อความสามารถเป็นจริงได้เพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่ใช้ or บางครั้งอาจพบ either / or และ whether or not การเชื่อมประเภทนี้พบมากที่สุดระหว่างประโยค

ตัวอย่าง

A man must not be too precipitate, or he runs over it [his hat]; he must not rush to the opposite extreme, or he loses it altogether.

จากตัวอย่าง “or” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบให้เลือกระหว่าง “A man must not be too precipitate” และ “he runs over it [his hat]” และ “he loses it altogether”

5.3 การเชื่อมแบบขัดแย้ง (Contrajunction) ใช้เชื่อมเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่คล้องตามกัน อาจแตกต่างหรือตรงข้ามกัน คำที่พบมากที่สุด คือ but รองลงมาได้แก่ however, yet, nevertheless

ตัวอย่าง

Carter was upset and angry. But Begin remained firm.

จากตัวอย่าง “but” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมระหว่าง “Carter was upset and angry” และ “Begin remained firm” เพื่อแสดงความหมายขัดแย้งกัน

5.4 การเชื่อมอนุพากย์ (Subordination) ใช้เชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ที่ปรากฏในข้อความ ซึ่งสถานะของเหตุการณ์หรือสถานการณ์หนึ่งต้องขึ้นอยู่กับอีกเหตุการณ์หนึ่งเสมอ

ตัวอย่าง

It would befoul Long Beach Harbour with oil spills and seriously worsen the local smog problem), because merely unloading the oil would releade hyfrocarbon fumes into the atmosphere

จากตัวอย่าง “Because” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อม ระหว่าง “It would befoul Long Beach Harbour with oil spills and seriously worsen the local smog problem” และ “merely unloading the oil would releade hyfrocarbon fumes into the atmosphere” เพื่อแสดงความเป็นเหตุเป็นผลของสองเหตุการณ์นี้

วิภา ฌานวังสะ (Wipah Chanawangsa: 1986) ศึกษากลไกการเชื่อมโยง ความในภาษาระดับข้อความของภาษาไทย ในวิทยานิพนธ์เรื่อง Cohesion in Thai โดยศึกษา จากภาษาพูดและภาษาเขียนในภาษาไทย โดยใช้ทฤษฎีของฮัลลidayและสะซาน (Halliday and Hasan: 1976) ผลการศึกษาพบว่ามีการเชื่อมโยงความที่เกี่ยวข้อกับการศึกษานี้ คือ

1) การอ้างถึง (Reference) ได้แก่

1.1 การอ้างถึงด้วยสรรพนาม (Pronominal Reference)

1.1.1 บุรุษสรรพนาม (Personal Pronoun) มีทั้งบุรุษที่ 1, 2, 3 บุรุษสรรพนามที่เป็น พหูพจน์ได้โดยเติมส่วนขยายข้างหน้า คือ “พวก..” หรือเติมส่วนขยายข้างหลังคือ “...ทั้งหลาย” หรือเติมทั้งข้างหน้าและหลัง “พวก...ทั้งหมด” สรรพนาม (บุรุษ) มีลักษณะทั้งทางความหมาย และเชิงปฏิบัติ การใช้รูปบุรุษสรรพนามมีปัจจัยที่ต้องพิจารณา คือ อายุ เพศ ฐานะทางสังคม ความสัมพันธ์ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 นามที่ทำหน้าที่เหมือนสรรพนาม (Pronominally used Nouns) คือคำนามที่ ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามในประโยค ปรากฏใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1.2.1 คำเรียกญาติ (Kinship Terms) คือ การใช้คำเรียกญาติมาทำหน้าที่เป็นสรรพ นาม

ตัวอย่าง

วันนี้แม่จะกลับกี่โมง

- หกโมง แม่จะแวะซื้อกับข้าวมาด้วย

แม่ซื้อกล้วยเตี๋ยวมาให้ด้วยนะ

- จ๊ะ

จากตัวอย่าง คำเรียกญาติ “แม่” ในประโยค “หกโมง แม่จะแวะซื้อกับข้าวมาด้วย” ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้อ้างถึงผู้พูด ส่วน “แม่” ในประโยค “วันนี้แม่จะกลับกี่โมง” และ “แม่ซื้อถ้วยเตี๋ยวมาให้ด้วยนะ” ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้อ้างถึงผู้ที่เรากำลังพูดด้วย

1.1.2.2 ชื่อบุคคล (Personal Names) คือ การใช้ชื่อบุคคล อาจเป็นชื่อต้น ชื่อย่อ หรือชื่อเล่น อ้างถึงตนเอง หรือผู้อื่น ทำหน้าที่เหมือนสรรพนามทั้งบุรุษที่ 1, 2 และ 3

ตัวอย่าง

ฮัลโหล เสาชินใหม่

- ไช่ จินเหรอ

สบายดี ยุงน่าดู

- จินก็ยุ่ง ไม่ค่อยมีเวลาคุยกับเพื่อนฝูงเลย

จากตัวอย่าง คำเรียกชื่อบุคคล “เสา” ในประโยค “ฮัลโหล เสาชินใหม่” ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้อ้างถึงผู้ที่เรากำลังพูดด้วย และ คำเรียกชื่อบุคคล “จิน” ในประโยค “ไช่ จินเหรอ” ทำหน้าที่คำสรรพนามบุรุษที่ 2 อ้างถึงผู้ที่เรากำลังพูดด้วย ส่วน “จิน” ในประโยค “จินก็ยุ่ง ไม่ค่อยมีเวลาคุยกับเพื่อนฝูงเลย” ทำหน้าที่คำสรรพนามบุรุษที่ 1 อ้างถึงผู้พูด

1.1.2.3 ศัพท์มิตรภาพ (Friendship Terms) คือ การนำคำศัพท์ที่เกี่ยวกับมิตรภาพ หรือเพื่อนมาใช้เป็นคำสรรพนาม

ตัวอย่าง

ไม่ได้เขียนจดหมายถึงเพื่อนมาหลายเดือนแล้ว หวังว่าเพื่อนคงจะสบายดีเช่นเคยนะ วันนี้ข้าวดีจะเล่าให้เพื่อนฟัง

จากตัวอย่าง คำศัพท์มิตรภาพ “เพื่อน” ใน “ไม่ได้เขียนจดหมายถึงเพื่อนมาหลายเดือนแล้ว หวังว่าเพื่อนคงจะสบายดีเช่นเคยนะ วันนี้ข้าวดีจะเล่าให้เพื่อนฟัง” ทำหน้าที่คำสรรพนามบุรุษที่ 2 อ้างถึงผู้ที่เรากำลังพูดด้วย

1.1.2.4 ชื่อตำแหน่ง (Title Names) คือ การใช้คำที่แสดงตำแหน่ง สถานะ ยศ ทำหน้าที่เป็นสรรพนามอ้างถึงบุคคล

ตัวอย่าง

วันนี้ หัวหน้าไม่มาทำงาน ใครมีปัญหาอะไรเก็บไว้ถามหัวหน้าในวันจันทร์

จากตัวอย่าง ชื่อตำแหน่ง “หัวหน้า” ใน “วันนี้ หัวหน้าไม่มาทำงาน ใครมีปัญหาอะไรเก็บไว้ถามหัวหน้าในวันจันทร์” ทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้อ้างถึงผู้ที่เรากล่าวถึง

1.1.3 สุญญสรรพนาม (Zero Pronouns) เป็นสรรพนามที่ไม่ปรากฏรูปในเนื้อความ ใช้โดยทั่วไปในภาษาไทย ใช้เมื่ออ้างถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง

ฉันว่า $\emptyset$ จะเขียนจดหมายถึงพ่อสนหลายเวลามาแล้ว แต่ $\emptyset$ มัวติดโน้นติดนี้อยู่ ตามวิสัยของคนทีกลับมาจากเมืองนอกใหม่ ๆ เช่น $\emptyset$ ต้องไปเยี่ยมญาติ นอกจากนี้ฉันยังได้รับอาหารนาให้ไปพุดป่าธูกตามโรงเรียนด้วย

จากตัวอย่าง $\emptyset$ ใช้อ้างถึง อรูปสรรพนาม ซึ่ง $\emptyset$ แทน “ฉัน”

1.1.4 การใช้บุพบท “ของ” หน้าสรรพนามที่แสดงเจ้าของและหน้าตัวกำหนดที่แสดงเจ้าของ (Possessive Pronoun & Possessive Determiners)

ตัวอย่าง

ปากกาของเขาสีแดง ของฉันสีดำ

บางชนิดหินมีไม้ป่าประเภทชอบขึ้นตามหินเกาะอยู่ ใบของมันเป็นเขียว

จากตัวอย่าง บุพบท “ของ” ใน “ของฉันสีดำ” ที่นำหน้าคำสรรพนามทำหน้าที่อ้างถึงผู้พูด คือ “ฉัน” ส่วน “ของ” ใน “ปากกาของเขาสีแดง” ใช้อ้างถึงผู้ที่เรากล่าวถึงคือ “เขา” ส่วน “ของ” ใน “บางชนิดหินมีไม้ป่าประเภทชอบขึ้นตามหินเกาะอยู่ ใบของมันเป็นเขียว” ใช้อ้างถึงสิ่งที่เรากล่าวถึงคือ “ไม้ป่า”

1.2 การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะ (Demonstrative Reference) เป็นการอ้างถึงในแง่ของเวลาและสถานที่ มี 2 ชนิด คือ

1.2.1 การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะแบบอาศัยผู้มีส่วนร่วม (Participant Demonstrative Reference) เช่น นี่ นั่น โน่น นี้ นั้น โน้น

1.2.2 การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะแบบอาศัยสถานการณ์ (Circumstance Demonstrative Reference) เช่น ที่นี่ ที่โน้น ที่นั่น

ตัวอย่าง

โดยทั่วไปเราจะพักกินอาหารเที่ยงที่ผานกเขา ซึ่งเป็นเขตจังหวัดระหว่างเลยกับขอนแก่น ระยะทางจากตัวเมืองขอนแก่น 136 กิโลเมตร ที่นี่มีภูเขาสูง

จากตัวอย่าง “ที่นี่” ใช้อ้างถึง “ผานกเขา” ด้วยการชี้เฉพาะ

1.3 การอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ (Comparative Reference) คือสิ่งหนึ่งจะตีความได้ต่อเมื่อเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่ง มี 2 ชนิด คือ

1.3.1 เปรียบเทียบโดยทั่วไป (General) แบ่งเป็น เหมือนกัน (identity) คล้ายคลึงกัน (similarity) แตกต่างกัน (difference)

1.3.2 เปรียบเทียบแบบเฉพาะ (Particular) เช่น กว่า อีกร เท่า พอกัน เท่ากัน เท่าๆกัน

ตัวอย่าง

รถคันนี้ขับดีจริงๆ เชื้อใหม่เมื่อวานนี้ผมเจอรถคันหนึ่งเหมือนกันเลย

จากตัวอย่าง “เหมือนกัน” ใช้อ้างถึง “รถคันนี้” ด้วยการเปรียบเทียบ

2) การละ (Ellipsis) คือ การแทนที่หน่วยภาษาเดิมด้วยการไม่ปรากฏรูป

2.1 การละหน่วยนาม (Nominal Ellipsis) คือ นามหลักถูกละ คงเหลือแต่ส่วนขยาย กลายเป็นหน่วยหลัก มี 5 ชนิด

2.1.1 คุณศัพท์เป็นหน่วยหลัก (Adjective as head)

ตัวอย่าง

แม่! ตุ่มไม่มีรองเท้าจะใส่แล้ว ๐ คู่เก่าก็ขาด ๐ คู่ใหม่ก็ขาด

จากตัวอย่าง ใน “๐ คู่เก่าก็ขาด ๐ คู่ใหม่ก็ขาด ” มีการละคำนาม ๐ แทน “รองเท้า”

2.1.2 ส่วนขยายที่เป็นนามวลีเป็นหน่วยหลัก (NP Modifier as head)

ตัวอย่าง

พ่อสอนต้องลืมไปว่าแดดที่นี่ไม่เป็นที่พอใจของคนไทยเท่าไรนัก ไม่เหมือน ๐ กรุงลอนดอน

จากตัวอย่าง ในประโยค “ไม่เหมือน ๐ กรุงลอนดอน” มีการละคำนาม ๐ แทน “แดด”

2.1.3 ส่วนขยายที่เป็นอนุพากย์เป็นหน่วยหลัก (Clausal Modifier as head)

ตัวอย่าง

กุหลาบบนโต๊ะยังงามอยู่

- แล้ว ๐1 ที่ปูให้ ๐ มาล่ะ

- ๐2 เห็นหมดแล้ว

จากตัวอย่าง ในประโยค “แล้ว ๐1 ที่ปูให้ ๐ มาล่ะ” มีการละคำนาม ๐1 แทน “กุหลาบ” ส่วนขยายที่เป็นอนุพากย์คือ “ที่ปูให้มาล่ะ” ทำหน้าที่เป็นหน่วยหลัก ส่วนในประโยค “๐2 เห็นหมดแล้ว” มีการละหน่วยนาม ๐2 แทน “กุหลาบที่ปูให้ ๐ มา”

2.1.4 ส่วนแสดงจำนวนเป็นหน่วยหลัก (Numerative as head)

ตัวอย่าง

ส่วนหนึ่งของนักเรียนแพทย์ที่จบไปแล้ว ต้องเข้ารับราชการตามสัญญาที่ ๐ มีต่อ
รัฐบาล

๐ บางคนทำงานประจำโรงพยาบาลต่างๆ ของรัฐในกรุงเทพ

จากตัวอย่าง ในประโยค “๐ บางคนทำงานประจำโรงพยาบาลต่างๆ ของรัฐใน
กรุงเทพ” มีการละค่านาม ๐ แทน “นักเรียนแพทย์”

2.1.5 คำกำหนดเป็นหน่วยหลัก (Determiner as head)

ตัวอย่าง

ต้นมะละกอสองต้นนี้ไม่ออกลูกเลย แต่ ๐ ต้นนั้นลูกดกจัง

จากตัวอย่าง ในประโยค “แต่ ๐ ต้นนั้นลูกดกจัง” มีการละค่านาม ๐ แทน

“ต้นมะละกอ”

2.2 การละกริยา (Verbal Ellipsis) คือ การไม่ปรากฏหน่วยกริยาบางหน่วยในประโยค
สามารถแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่

2.2.1 การละ / ไม่ปรากฏรูปกริยาหลัก (Nuclear Ellipsis)

ตัวอย่าง

๐ อยากไปซื้อของใหม่

- ๐ อยาก ๐ ๐ ๐

จากตัวอย่าง ในข้อความ “๐ อยาก ๐ ๐ ๐” มีการละกริยาหลัก ๐ ๐ ๐ แทน
“ไปซื้อของ”

2.2.2 การละกริยาช่วย (Auxiliary Ellipsis) เหลือไว้แต่กริยาหลัก

ตัวอย่าง

๐ กำลังทำอะไรอยู่

- ๐ ๐ ดูทีวี ๐

จากตัวอย่าง ในประโยค “๐ ๐ ดูทีวี ๐” มีการละกริยาช่วย ๐ ๐ ดูทีวี ๐ แทน
“กำลังดูทีวีอยู่”

2.2.3 การละทุกส่วน (Total Ellipsis) เป็นการละหน่วยกริยาทั้งหมด

ตัวอย่าง

พรุ่งนี้ใครจะไปตลาด

- ผม ๐ ๐ ๐

จากตัวอย่าง ในข้อความ “ผม ๐ ๐ ๐” มีการละหน่วยกริยาทั้งหมด ๐ ๐ ๐ แทน
“จะไปตลาด”

2.3 การละหน่วยอนุพากย์ (Clausal Ellipsis)

ตัวอย่าง

ตีวจะไปกรุงเทพวันนี้

- เขาบอกคุณ ๐ เหมอ

จากตัวอย่าง ในประโยค “เขาบอกคุณ ๐ เหมอ” มีการละหน่วยอนุพากย์ ๐ แทน
“ตีวจะไปกรุงเทพวันนี้”

3) คำเชื่อม (Conjunction) คือ การแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วย
ภาษา 2 หน่วยที่มีความสัมพันธ์กันด้วยการใช้คำเชื่อม โดยหน่วยภาษานี้อาจอยู่ในรูปของอนุ
ประโยคหรือย่อหน้าก็ได้ ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้คำเชื่อม 16 ประเภท คือ

3.1 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์คล้ายตาม (Additive Relation) คือ การใช้คำเชื่อม
เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยค 2 ประโยคที่มีความหมายคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

หมอเกษตรไปทำงานในชนบทตั้งสิบกว่าปี และ สิ่งที่ทำให้ล้มเหลวใน
หนังสือพิมพ์ก็คือ การแพทย์ การสาธารณสุขของไทยมีไว้สำหรับรับใช้เจ้าขุนมูล
นายและระบบราชการเท่านั้น

จากตัวอย่าง “และ” เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบคล้ายตามระหว่าง
ประโยค “หมอเกษตรไปทำงานในชนบทตั้งสิบกว่าปี” และ “สิ่งที่ทำให้ล้มเหลวใน
หนังสือพิมพ์ก็คือ การแพทย์ การสาธารณสุขของไทยมีไว้สำหรับรับใช้เจ้าขุนมูล
นายและระบบราชการเท่านั้น”

3.2 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์แจกแจง (Enumerative Relation) คือ การใช้
คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแจกแจงระหว่างข้อความที่ต่อเนื่องกันนั้น

ตัวอย่าง

ก่อนอื่นผมต้องขออนุญาตท่านทั้งหลายที่มาพร้อมสังสรรค์ ณ ที่นี้กล่าวสุนทร
พจน์เป็นภาษาไทยภาษาแม่ของผม ทั้งนี้ด้วยเหตุผลสองประการ ประการแรกผม
คิดว่า ถ้าผมได้พูดภาษาไทย ผมสามารถบรรยายความรู้สึกได้ดีกว่าที่จะใช้
ภาษาต่างประเทศ ประการที่สอง ผมคิดว่าไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่จะใช้
ภาษาอังกฤษ

จากตัวอย่าง “ประการแรก” และ “ประการที่สอง” เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแจกแจงระหว่างประโยค “ผมคิดว่า ถ้าผมได้พูดภาษาไทย ผมสามารถบรรยายความรู้สึกได้ดีกว่าที่จะใช้ภาษาต่างประเทศ ” และ “ผมคิดว่าไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่จะใช้ภาษาอังกฤษ”

3.3 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ให้เลือก (Alternative Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ให้เลือกระหว่างข้อความ 2 ข้อความ

ตัวอย่าง

แล้วตอนนี้คุณแม้อยู่ที่ ตี.ซี. หรือเปล่า หรือว่า กลับเมืองไทยแล้ว

จากตัวอย่าง “หรือว่า” เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ให้เลือกระหว่างประโยค “คุณแม้อยู่ที่ ตี.ซี. หรือเปล่า ” และ “กลับเมืองไทยแล้ว”

3.4 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Comparative Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างข้อความ 2 ข้อความในประโยค

ตัวอย่าง

ร่างกายอยู่ได้ด้วยอาหารฉันใด จิตใจก็อยู่ได้ด้วยกำลังใจฉันนั้น

จากตัวอย่าง “ฉันใด...ฉันนั้น” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างประโยค “ร่างกายอยู่ได้ด้วยอาหาร” และ “จิตใจก็อยู่ได้ด้วยกำลังใจ”

3.5 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ตรงข้าม (Contrastive Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ตรงข้ามระหว่างข้อความ 2 ข้อความในประโยค

ตัวอย่าง

ตำรวจไทยบอกทางให้ได้ถูกต้องทันที ส่วน ตำรวจลอนดอนมักไม่รู้หนทาง

จากตัวอย่าง “ส่วน” เป็นคำเชื่อมที่แสดงความหมายตรงข้ามระหว่างประโยค “ตำรวจไทยบอกทางให้ได้ถูกต้องทันที ” และ “ตำรวจลอนดอนมักไม่รู้หนทาง”

3.6 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ขัดแย้ง (Concession Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ขัดแย้งข้อความ 2 ข้อความในประโยค

ตัวอย่าง

เมื่อกลับมาคราวนั้นฉันจากเมืองไทยไปกว่าห้าปี กลับเข้ามาไม่รู้สึกรู้ว่าบ้านเมืองผิดตาไปเท่าไรนัก แม้จะมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมากก็ตาม

จากตัวอย่าง “แม้...ก็ตาม” เป็นคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้งระหว่างประโยค “เมื่อกลับมาคราวนั้นฉันจากเมืองไทยไปกว่าห้าปี กลับเข้ามาไม่รู้สึกรู้ว่าบ้านเมืองผิดตาไปเท่าไรนัก ” และ “จะมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมาก”

3.7 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงตัวอย่าง (Exemplification Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่มีการแสดงตัวอย่างด้วย

ตัวอย่าง

“ไม่มีแม้แต่ครั้งเดียวที่ท่านต้องทำสิ่งใดโดยไม่ให้ผู้บริหารไทยรับรู้ หรือเห็นชอบ แม้กระทั่งเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น เวลาที่ต้องไปนอกสำนักงาน ท่านก็ถือปฏิบัติ อย่างเคร่งครัดว่าจะต้องบอกกล่าวให้ผู้บริหารสถาบันทราบ

จากตัวอย่าง “เช่น” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงตัวอย่างระหว่าง “ไม่มีแม้แต่ครั้งเดียวที่ท่านต้องทำสิ่งใดโดยไม่ให้ผู้บริหารไทยรับรู้ หรือเห็นชอบ แม้กระทั่งเรื่องเล็กๆ น้อยๆ” และ “เวลาที่ต้องไปนอกสำนักงาน ท่านก็ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดว่าจะต้องบอกกล่าวให้ผู้บริหารสถาบันทราบ”

3.8 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ขยายความ (Reformulation Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบขยายความ

ตัวอย่าง

ด้วยความมีราคาแพงของอาชีพนี้เอง การเรียนแพทย์จึงต้องทำกันทะนุถนอม และจริงจัง คือ นักเรียนแพทย์จะได้รับความสะดวกสบายเกือบทุกอย่าง

จากตัวอย่าง “คือ” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อขยายความ ระหว่างประโยค “ด้วยความมีราคาแพงของอาชีพนี้เอง การเรียนแพทย์จึงต้องทำกันทะนุถนอมและจริงจัง ” และ “นักเรียนแพทย์จะได้รับความสะดวกสบายเกือบทุกอย่าง”

3.9 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงเหตุ (Causal Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงเหตุ ระหว่างข้อความ 2 ข้อความในประโยค

ตัวอย่าง

ดูๆ ก็น่าเห็นใจตำรวจเขา เพราะเฝ้าถนนอย่างนั้นเงินเดือนเพียงสี่ร้อยห้าสิบบาท

จากตัวอย่าง “เพราะ” เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงเหตุผล ระหว่างประโยค “ดูๆ ก็น่าเห็นใจตำรวจเขา” และ “เฝ้าถนนอย่างนั้นเงินเดือนเพียงสี่ร้อยห้าสิบบาท”

3.10 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงวัตถุประสงค์ (Relation of Purpose) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงวัตถุประสงค์ของข้อความที่ต้องการ

ตัวอย่าง

ขอให้ส่งนายช่างสำรวจไปทำแผนที่วนอุทยานแห่งชาติแห่งนี้โดยละเอียด เพื่อ จะ
ได้ใช้ประกอบการวางโครงการในขั้นต่อไป

จากตัวอย่าง “เพื่อ” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงวัตถุประสงค์
ระหว่างประโยค “ขอให้ส่งนายช่างสำรวจไปทำแผนที่วนอุทยานแห่งชาติแห่งนี้โดยละเอียด” และ
“จะได้ใช้ประกอบการวางโครงการในขั้นต่อไป”

3.11 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงผล (Relation of Result) คือ การใช้
คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงผลที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง

แต่ก่อนมีสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเป็นต้นทรงปลูกเอาไว้ให้ร่มรณก็ตัดกันเสีย
เกือบหมด จึงประกาศว่าคนเดินถนนส่วนมากโดนแดดเผาอย่างไม่ปรานี

จากตัวอย่าง “จึง” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงผล ระหว่างประโยค
“แต่ก่อนมีสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเป็นต้นทรงปลูกเอาไว้ให้ร่มรณก็ตัดกันเสียเกือบหมด” และ
“ประกาศว่าคนเดินถนนส่วนมากโดนแดดเผาอย่างไม่ปรานี”

3.12 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงเงื่อนไข (Conditional Relation) คือ การ
ใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงเงื่อนไขของเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือ ข้อความใน
ประโยค โดยเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของอีกเหตุการณ์หนึ่ง

ตัวอย่าง

มูลค่าของธนบัตรปลอมนั้นสูงนับสิบล้านบาท หากว่าธนบัตรเหล่านี้สามารถ
นำออกไปใช้ในตลาดมืดได้ทั้งหมด

จากตัวอย่าง “หากว่า” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงเงื่อนไขระหว่าง
ประโยค “มูลค่าของธนบัตรปลอมนั้นสูงนับสิบล้านบาท” และ “ธนบัตรเหล่านี้สามารถ
นำออกไปใช้ในตลาดมืดได้ทั้งหมด”

3.13 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงบทสรุป (Inferential Relation) คือ การใช้
คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบบทสรุปของข้อความที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

ตัวอย่าง

เราก็ต้องรักษาบุคลากรของเราไว้ ไม่หันเหตามสังคมไปจนไม่เป็นตนเอง หาไม่
วิชาความรู้ที่เราเรียนมาเป็นกายเป็นกองก็จะหาประโยชน์ที่แท้จริงไม่ได้

จากตัวอย่าง “หาไม่” เป็นคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงบทสรุประหว่างประโยค “เราก็ต้องรักษาบุคลากรของเราไว้ ไม่หันเหตามสังคมไปจนไม่เป็นตนเอง” และ “วิชาความรู้ที่เราเรียนมาเป็นกายเป็นกองก็จะหาประโยชน์ที่แท้จริงไม่ได้”

3.14 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงเวลา (Temporal Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในข้อความนั้น

ตัวอย่าง

นักศึกษาจำนวนมากต้องทำงานหนักเกินตัว เพราะต้องเรียนหนังสือ และในขณะเดียวกันก็ต้องทำงานไปด้วย

จากตัวอย่าง “ในขณะเดียวกัน” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ระหว่างประโยค “นักศึกษาจำนวนมากต้องทำงานหนักเกินตัว เพราะต้องเรียนหนังสือ” และ “ต้องทำงานไปด้วย”

3.15 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อเปลี่ยนเรื่อง (Transitional Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงการเปลี่ยนเรื่อง

ตัวอย่าง

ตอนแรกไม่อยากจะอยู่ที่นี้ เพราะว่าอยู่มาแล้ว 2 ปี ที่นี้คิดไปคิดมาแล้วอยู่ที่นี้ดีกว่า จากตัวอย่าง “ที่นี้” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อเปลี่ยนเรื่อง ระหว่างประโยค “ตอนแรกไม่อยากจะอยู่ที่นี้ เพราะว่าอยู่มาแล้ว 2 ปี ” และ “คิดไปคิดมาแล้วอยู่ที่นี้ดีกว่า”

3.16 การเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงความต่อเนื่อง (Continuative Relation) คือ การใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงความต่อเนื่อง

ตัวอย่าง

ขณะที่นักมวยขึ้นชก อัตราการเต้นของหัวใจจะขึ้นๆ ลงๆ ระหว่าง 80-100 ครั้ง ต่อนาที ซึ่งตามปกติ อัตราการเต้นของหัวใจจะอยู่ระหว่าง 75-80 ครั้งต่อนาที จากตัวอย่าง “ซึ่ง” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์เพื่อแสดงความต่อเนื่อง ระหว่างประโยค “ขณะที่นักมวยขึ้นชก อัตราการเต้นของหัวใจจะขึ้นๆ ลงๆ ระหว่าง 80-100 ครั้ง ต่อนาที” และ “ตามปกติ อัตราการเต้นของหัวใจจะอยู่ระหว่าง 75-80 ครั้งต่อนาที”

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดของฮัลลiday และฮะซาน (Halliday & Hasan: 1976) และ โบกรองด์และเดรสเลอร์ (Beaugrande & Dressler: 1981) มีแนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความบางประการที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การละ และคำเชื่อม ประการที่หนึ่งคือ การละ โดยฮัลลiday และฮะซาน และโบกรองด์และเดรสเลอร์ ต่างเรียกกระบวนการแทนที่หน่วยทาง

ภาษาด้วยการไม่ปรากฏรูปภาษาใดๆ ในอนุพากย์หรือประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ว่า การละ (Ellipsis) โดยสามารถแยกประเภทของการละได้เป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกัน คือ การละหน่วยนาม(Nominal Ellipsis) การละหน่วยกริยา (Verbal Ellipsis) การละหน่วยอนุพากย์ (Clausal Ellipsis)

ประการที่สอง การใช้คำเชื่อม (Conjunction) คือกระบวนการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของประโยคหรือข้อความที่ต่อเนื่องกัน โดยใช้คำสันธานเชื่อมระหว่างข้อความนั้น โดยโบกรองด์และเดรสเลอร์เน้นว่าเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ฮัลลิดีย์และสะซาน แบ่งประเภทของการเชื่อมได้ 4 ประเภท คือ การคล้ายตามกัน (Additive) การขัดแย้ง (Adversative) การแสดงเหตุผล (Causal) การแสดงเวลา (Temporal) ส่วนโบกรองด์และเดรสเลอร์เห็นว่าการเชื่อมแบบการแสดงผล และการแสดงเวลา สามารถจัดประเภทได้เป็นการเชื่อมอนุพากย์ (Subordination) อย่างไรก็ตามทั้งฮัลลิดีย์และสะซาน และโบกรองด์และเดรสเลอร์ต่างมีการแยกประเภทของการเชื่อมที่คล้ายคลึงกัน แต่โบกรองด์และเดรสเลอร์ เพิ่มการเชื่อมแบบให้เลือก (Disjunction) อีกหนึ่งประเภท คือ การใช้คำเชื่อมเมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ต้องเลือก เพราะเหตุการณ์นั้นสามารถเป็นจริงได้เพียงเหตุการณ์เดียว ส่วนการเชื่อมประเภทอื่นเหมือนกันกับแนวคิดของฮัลลิดีย์และสะซาน เพียงแต่แนวคิดของโบกรองด์และเดรสเลอร์ มีการเรียกชื่อต่างกันเท่านั้น ได้แก่ การเชื่อมแบบคล้ายตาม (Conjunction) การเชื่อมแบบขัดแย้ง (Contrajunction)

ส่วนแนวคิดที่มีความเห็นต่างกันได้แก่ ประการที่หนึ่ง การอ้างถึง (Reference) เป็นกระบวนการแสดงความสัมพันธ์ที่รูปภาษาหนึ่งไม่มีความหมายในตัวเองแต่ต้องอาศัยการตีความจากบริบททางภาษาหรืออ้างถึงรูปภาษาอื่นที่ปรากฏร่วมกับข้อความนั้นๆ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ โดยฮัลลิดีย์และสะซาน เรียกว่า การอ้างถึง (Reference) แบ่งได้ 3 ประเภท คือ การอ้างถึงด้วยบุรุษ (Personal Reference) การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะ (Demonstrative Reference) การอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ (Comparative Reference) ส่วนโบกรองด์และเดรสเลอร์ไม่ได้กล่าวถึง การอ้างถึงอย่างชัดเจน แต่มีลักษณะการใช้รูปแทน (Pro-form) บางประการที่คล้ายกับการอ้างถึง คือ การใช้รูปแทนนามหรือนามวลี (Pronoun) หรือการใช้คำสรรพนามเพื่อเป็นรูปแทนผู้ที่ได้กล่าวถึง หรือสิ่งที่กล่าวถึงไปแล้ว เป็นการแทนที่หน่วยภาษาที่ไม่มี ความหมายชัดเจนในตัวเองต้องอ้างอิงจากรูปภาษาอื่น เหมือนกับการอ้างถึงด้วยบุรุษ (Personal Reference) ตามแนวคิดของฮัลลิดีย์และสะซาน

ประการที่สอง การปรากฏซ้ำ (Recurrence) โบกรอนด์และเดรสเลอร์ กล่าวว่า การปรากฏซ้ำคือ การใช้หน่วยภาษาทั้งหมดซ้ำ เพื่ออ้างถึงสิ่งเดียวกันในข้อความหนึ่ง ส่วนฮัลลidayและสะซานกล่าวว่า การซ้ำเป็นส่วนหนึ่งของการเชื่อมโยงความด้วยศัพท์ (Lexical Cohesion) ดังนั้น การซ้ำ (Reiteration) ตามแนวคิดของ

ฮัลลidayและสะซานจึงหมายถึง การใช้คำศัพท์รูปเดิมซ้ำ หรือเป็นคำที่ความหมายคล้ายคลึงกัน หรือเป็นคำที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

ประการที่สามคือ การปรากฏซ้ำบางส่วน (Partial Recurrence) และความเป็นคู่ขนาน (Parallelism) ซึ่งโบกรอนด์และเดรสเลอร์กล่าวว่า การเชื่อมโยงความด้วยการปรากฏซ้ำบางส่วนคือ การใช้ส่วนประกอบของหน่วยภาษาเดิมแต่มีการเปลี่ยนแปลงประเภทของคำ และความเป็นคู่ขนานคือ การใช้รูปแบบโครงสร้างเหมือนกันแต่เนื้อหาหรือรูปภาษาต่างกัน ส่วนฮัลลidayและสะซาน ไม่ได้เสนอแนวคิดนี้อย่างชัดเจน

ดังนั้นจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดการเชื่อมโยงความในเรื่อง การอ้างถึง(Reference) การใช้คำสันธาน (Conjunction) และการละ (Ellipsis) โดยอ้างอิงแนวคิดของฮัลลidayและสะซาน (Halliday & Hasan:1976) และวิภา ฌานวังสะ (Wipah Chanawangsa: 1986) มีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีความชัดเจนในการจำแนกลักษณะการเชื่อมโยงความในเรื่องต่างๆ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาลักษณะการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยได้ละเอียดยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงความ

นิตยสุดา อภินันทาภรณ์ (2543) ศึกษา “ลักษณะการเชื่อมโยงความในการรายงานข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ: การศึกษาภาษาระดับข้อความ” เพื่อศึกษาถึงการเชื่อมโยงข้อความโดยการอ้างถึงนามวลี และศึกษาถึงการเชื่อมโยงข้อความโดยการใช้คำเชื่อม ผลการศึกษาพบว่า รูปภาษาที่ใช้แสดงการอ้างถึงนามวลีในส่วนต่างๆ ของการรายงานข่าว ได้แก่ การละนามวลี, การใช้คำสัมพันธ์กัน, การใช้คำแทน, การซ้ำรูป, การซ้ำความหมาย, การใช้คำสรรพนาม, และการใช้นามวลีปั้งซี่ และรูปภาษาที่ใช้อ้างถึงนามวลีนี้สัมพันธ์กับนามวลีที่ถูกอ้างถึง และความสัมพันธ์แบบนำซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่รูปภาษาที่ใช้อ้างถึงนามวลีปรากฏในประโยคที่นำหน้าประโยคที่มีนามวลีที่ถูกอ้างถึง

นันทิกานต์ ศิลปศร (2542) ศึกษา “การศึกษาเปรียบเทียบการเชื่อมโยงความในรายการสารคดีไทยและสารคดีแปลทางโทรทัศน์” วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะการเชื่อมโยงความในรายการสารคดีไทยและสารคดีแปลทางโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้กลไกการเชื่อมโยงความที่เหมือนกัน 5 ประเภท คือ การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง การเชื่อมโยงความโดยการแทนที่ การเชื่อมโยงความโดยการละ การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม และการเชื่อมโยงความทางคำศัพท์ ความแตกต่างในการเชื่อมโยงความในสารคดีทั้ง 2 ประเภทอยู่ที่ความถี่ในการใช้กลไกแต่ละประเภท

ปิยนารถ แสงวงศ์ (2536) ศึกษา “การใช้กลไกในการเชื่อมโยงความในภาษาพูดและภาษาเขียนของเด็กวัย 7-9 ปี” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียนของกลุ่มเด็กวัย 7-9 ปี 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของเด็ก 7-9 ปี และ 3) เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสังคมในเรื่องเพศที่มีผลต่อการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของเด็กทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัย 7-9 ปี จะใช้กลไกการเชื่อมโยงความประเภทคำเชื่อม 11 ประเภท ได้แก่ คำเชื่อมแสดงการคล้ายตามหรือรวมเข้าด้วยกัน คำเชื่อมแสดงความขัดแย้งกัน คำเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผลกัน คำเชื่อมแสดงการเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง คำเชื่อมแสดงความต่างต่อนกัน คำเชื่อมแสดงเงื่อนไข คำเชื่อมแสดงลำดับเวลา คำเชื่อมบอกเนื้อความ คำเชื่อมบอกวิธีการ คำเชื่อมพิเศษ และคำเชื่อมเสริม ส่วนการใช้กลไกการเชื่อมโยงความโดยการใช้รูปแทน ปราภฏ 4 ประเภท ได้แก่ รูปแทนนามวลี รูปแทนกริยาวลี รูปแทนประโยค และรูปแทนข้อความ การละปราภฏ 3 ประเภท ได้แก่ การละรูปนามวลี การละรูปกริยาวลี การละรูปประโยค และการเกิดซ้ำปราภฏ 2 ประเภท ได้แก่ การซ้ำรูปสมบุรณ์ และการซ้ำบางส่วน

โรจนา ถัดทะพงษ์ (2545) ศึกษา “ลักษณะภาษาข่าวในวิทยุติดตามตัว” มีวัตถุประสงค์คือเพื่อศึกษาโครงสร้างของข่าวที่เสนอผ่านสื่อวิทยุติดตามตัว เพื่อศึกษาระดับของภาษาที่ใช้ในข่าวผ่านสื่อวิทยุติดตามตัว และเพื่อศึกษาลักษณะการใช้คำ ประโยค และการเชื่อมโยงความในข่าว ผลการศึกษาในเรื่องการเชื่อมโยงความของข่าวในวิทยุติดตามตัวพบว่ามี 4 ประเภทคือ การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง การเชื่อมโยงความโดยการละ การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ และการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม

วีรพร คงสุวรรณ (2545) ศึกษา “การศึกษาเปรียบเทียบบทโฆษณาในนิตยสารมุ่งกลุ่มเป้าหมายเพศชายและเพศหญิง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในบทโฆษณากับเพศของกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะภาษาในบทโฆษณาที่มี

กลุ่มเป้าหมายเป็นเพศชายกับบทโฆษณาสินค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเพศหญิง ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงความในบทโฆษณาสินค้าพบว่ามีการใช้การซ้ำทุกส่วนมากที่สุด ในสินค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายเพศชายมีการใช้คำตรงข้าม การใช้คำซ้ำชุดอยู่ในกลุ่มเดียวกันมากกว่า บทโฆษณาสินค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายเพศหญิง บทโฆษณาที่มีกลุ่มเป้าหมายเพศหญิงมีการใช้คำพ้องความหมายมากกว่าบทโฆษณาที่มีกลุ่มเป้าหมายเพศชาย และทั้งบทโฆษณาสินค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายเพศชายและเพศหญิงใช้คำเชื่อมคล้ายตามมากที่สุดเหมือนกัน

วิไลกา รุมาคม (2546) ศึกษา “ลักษณะภาษาโฆษณาสำหรับผู้หญิงในสื่อนิตยสาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ถึง 2543” ผลการศึกษาในเรื่องการเชื่อมโยงความพบว่า โฆษณาสำหรับผู้หญิงใช้การซ้ำทุกส่วนมากที่สุดโดยส่วนใหญ่เป็นการซ้ำชื่อสินค้า ส่วนการใช้คำศัพท์ซ้ำชุดกันในปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2492 การใช้คำพ้องความหมายมีความถี่สูงสุด ในขณะที่ปี พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2519 และปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2543 การใช้คำที่ซ้ำชุดอยู่ในกลุ่มเดียวกันมีความถี่สูงสุด

สุนีย์ ลีลาพรพิณีจ (2547) ศึกษา “ลักษณะการเชื่อมโยงความในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) และวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเชื่อมโยงความนั้น ผลการศึกษาพบว่าลักษณะการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) มี 5 ประเภท ได้แก่ 1) การอ้างถึง พบ 2 ลักษณะ คือ การอ้างถึงหน่วยนามและการอ้างถึงหน่วยประโยคหรือข้อความ 2) การแทนที่ พบ 2 ลักษณะ คือ การแทนที่หน่วยกริยาและการแทนที่หน่วยประโยคหรือข้อความ 3) การละ พบ 2 ลักษณะ คือ การละหน่วยนามและการละหน่วยประโยคหรือข้อความ 4) การใช้คำเชื่อม พบ 2 ลักษณะ คือ คำเชื่อมมหภาคหรือคำเชื่อมระหว่างตอน และคำเชื่อมจุลภาคหรือคำเชื่อมภายในตอน และ 5) การซ้ำ พบ 2 ลักษณะ คือ การซ้ำระดับมหภาคและการซ้ำระดับจุลภาค

สุภาพร งามประดิษฐ์ (2540) ศึกษา “การเชื่อมโยงความในการรายงานข่าวทางโทรทัศน์: ข่าวอ่านกับข่าวสดแบบไม่มีบท” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะกลไกทางภาษาที่ใช้เชื่อมโยงความในการรายงานข่าวอ่านกับข่าวสดแบบไม่มีบททางโทรทัศน์จากการรายงานข่าวทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ผลการศึกษาพบว่าข่าวอ่านและข่าวสดใช้กลไกการเชื่อมโยงความที่เหมือนกัน 4 ประเภท คือ การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง การเชื่อมโยงความทางรูปแบบ

การเชื่อมโยงความทางคำศัพท์ และการเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อม ความแตกต่างในการใช้กลไกดังกล่าวอยู่ที่ความถี่ในการใช้ ภาษาในข่าวอ่านมีลักษณะของภาษาเขียนมากกว่า ส่วนภาษาในการรายงานข่าวสดมีลักษณะของภาษาพูดมากกว่า

อัจฉรากร กัลยาจิตรโกศล (2543) ศึกษา “ลักษณะการเชื่อมโยงความในกลอนนิราศของสุนทรภู่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกทางภาษาที่ใช้ในการเชื่อมโยงความในกลอนนิราศ สุนทรภู่ ผลการศึกษาพบว่า มีลักษณะการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงพบ 3 ประเภท คือ การอ้างถึงด้วยสรรพนาม การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะและการอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำพบ 2 ประเภท คือ การซ้ำเสียงและการซ้ำคำ การเชื่อมโยงความโดยการละพบการละหน่วยนามมี 2 ประเภท คือ การละหน่วยนามในตำแหน่งประธาน และการละหน่วยนามในตำแหน่งกรรม การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมพบ 7 ประเภท และการเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำศัพท์ พบ 3 ประเภท ได้แก่ การใช้คำพ้องความหมาย การใช้คำลูกกลุ่มของคำจำกัดความเดียวกัน และการใช้คำตรงข้าม

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาษาระดับข้อความในภาษาไทยจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ รายการสารคดี นิตยสาร รายงานข่าวทางโทรทัศน์ ข่าวในวิทยุติดตามตัว นวนิยาย และกลอนนิราศ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นภาษาที่มีการเรียบเรียง และมีแบบแผนในการนำเสนอเนื้อหาในเบื้องต้นแล้ว โดยผลการศึกษาพบว่ามีลักษณะการเชื่อมโยงความ 6 ประเภท คือ การอ้างถึง การเชื่อม การแทนที่ การละ การซ้ำ และการเชื่อมโยงทางคำศัพท์ ส่วนงานวิจัยอื่นๆ เช่น การศึกษาภาษาระดับข้อความในภาษาไทยจากภาษาพูดและภาษาเขียนของเด็กวัย 7-9 ปี ผลการศึกษาดังกล่าวพบลักษณะการเชื่อมโยงความในเรื่องคำเชื่อม การใช้รูปแทน การละ และการซ้ำ เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาภาษาระดับข้อความเรื่องการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยของนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร หรือกวย เป็นภาษาแม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร หรือกวย เป็นภาษาแม่

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาอีสาน

ทัศนีย์ เจริญพร (2534) ศึกษา “ลักษณะการเชื่อมโยงความในศิลาจารึกอีสานระหว่างพุทธศักราช 1893 -2466” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความในศิลาจารึกอีสานระหว่างพุทธศักราช 1893 -2466 ผลการศึกษาพบว่า กลไกทางภาษาที่ใช้เชื่อมโยง

ความในภาษาระดับข้อความในศิลาจารึกอีสานมี 2 ลักษณะคือ การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง และการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงมีกลไก 2 ลักษณะคือ การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงทางรูปภาพ และการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงทางความหมายของคำ ส่วนการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อมมี 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยงความโดยปรากฏรูปคำเชื่อม และการเชื่อมโยงความโดยไม่ปรากฏรูปคำเชื่อม ในการเชื่อมโยงความโดยปรากฏรูปคำเชื่อม พบการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมาย 10 แบบ ได้แก่

1) ความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข 2) ความสัมพันธ์แบบการแสดงเหตุ 3) ความสัมพันธ์แบบแสดงผล 4) ความสัมพันธ์แบบคล้ายตามกัน 5) ความสัมพันธ์แบบการแสดงความขัดแย้ง 6) ความสัมพันธ์แบบการแสดงลำดับของเหตุการณ์ 7) ความสัมพันธ์แบบการแสดงความถี่ 8) ความสัมพันธ์แบบการแสดงวัตถุประสงค์ 9) ความสัมพันธ์แบบขยายความ และ 10) ความสัมพันธ์แบบการแสดงการแจกแจง ส่วนการเชื่อมโยงความโดยไม่ปรากฏรูปคำเชื่อม พบการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมาย 8 แบบ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข 2) ความสัมพันธ์แบบการแสดงเหตุ 3) ความสัมพันธ์แบบแสดงผล 4) ความสัมพันธ์แบบคล้ายตามกัน 5) ความสัมพันธ์แบบการแสดงความขัดแย้ง 6) ความสัมพันธ์แบบการแสดงลำดับของเหตุการณ์ 7) ความสัมพันธ์แบบการแสดงวัตถุประสงค์ และ 8) ความสัมพันธ์แบบขยายความ

ปณินทรา ประธานเกียรติ (2544) ศึกษา “ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน เขมร และกูย ในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ” วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสานที่ใช้พูดเป็นภาษากลาง (lingua franca) และเพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหมือนและความต่างของระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน คนเขมรและคนกูย ผลการศึกษาพบว่า ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานของคนไทยอีสานและคนกูยมีจำนวนระบบวรรณยุกต์และจำนวนของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เท่ากัน คือ มี 2 ระบบวรรณยุกต์ โดยแบ่งเป็นระบบวรรณยุกต์แบบที่มี 5 หน่วยเสียง และระบบวรรณยุกต์แบบที่มี 6 หน่วยเสียง ส่วนคนเขมรมีจำนวนของระบบวรรณยุกต์และจำนวนของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างไป คือ มี 3 ระบบวรรณยุกต์ โดยแบ่งเป็นระบบวรรณยุกต์แบบที่มี 4 หน่วยเสียง 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาเขมร

กัตญญ ชูชื่น (2525) ได้ทำการศึกษาภาษาเขมรในภาษาไทย โดยกล่าวถึงลักษณะเฉพาะของภาษาเขมรว่า เป็นภาษาคำโดดคล้ายกับภาษาจีน ภาษาไทย และภาษาทิเบต การเรียงลำดับประโยคจะเป็นการนำคำมูลหรือคำพยางค์เดี่ยวมาเรียงต่อกัน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเดิมเหมือนภาษามีวิภัติปัจจัยหรือภาษาคำติดต่อ การประกอบคำใหม่เป็นการสร้างคำประสมคือนำคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปมาประกอบเพิ่มเติมเข้าไป มีการเติมหน้าคำและกลางคำ ไม่มีการเติมท้ายคำ (ลงปัจจัย) แต่พบเฉพาะในภาษาเขมรโบราณ ส่วนภาษาเขมรในปัจจุบัน การสร้างคำใหม่จะเป็นการสร้างคำประสม การซ้ำคำ เป็นต้น ชนิดของคำและการสร้างคำในภาษาเขมร มีคล้ายในตำราหลักภาษาของไทย ซึ่งรวมถึงการใช้ถ้อยคำตามแบบทางไวยากรณ์ ได้แก่ 1) มีคำนาม สรรพนาม กริยา คุณศัพท์ วิเศษณ์ บุรพบท สันธาน อุทาน คำแสดงการนับ (สังขยา) และนิบาต (คำช่วยพูด) 2) ใช้คำบุรพบทในการเชื่อมคำหรือข้อความ เช่น นูว (ซึ่ง), เนิง (กับ, ด้วย), พี (จาก), ไน (แห่ง) เป็นต้น 3) ใช้คำประกอบบอกกาลเวลา เช่น เนิง (จะ), กัมพูง (กำลัง), เนา (ยัง, อยู่), เหีย (เหย-แล้ว) 4) ใช้คำลักษณนาม เช่น ปรูส 1 นัก (ผู้ชาย 1 คน) 5) รูปประโยคเป็นแบบประธาน กริยา กรรม เป็นหลัก ถ้ามีคำขยายจะต้องเรียงไว้หลังคำนั้นๆ

สุริยา สอดส่องฤๅษ (2541) ศึกษา “คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ : การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม กรณีศึกษาตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์” เป็นการศึกษาคำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือโดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคมของ Susan Ervin-Tripp เรื่องกฎการเลือก (Alternation Rules) ว่า ภาษามีการใช้ที่แปรไปตามความแตกต่างทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานในภาษาเขมรเหนือ คือ เพศ อายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนา เพศเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะจากการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานของชาย และหญิงพบว่า คำบางคำจะแบ่งแยกตามเพศอย่างชัดเจน คำเรียกขานที่ใช้ระหว่างชายและหญิงมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เรื่องความแตกต่างของอายุพบว่าสามารถใช้คำเรียกขานกระจายได้ในทุกๆ กลุ่ม แต่บางคำยังคงจำกัดการใช้ในบางช่วงอายุ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนามีข้อจำกัดบ้างเล็กน้อย แต่เมื่อเปรียบเทียบการใช้ในความสัมพันธ์ต่างๆ แล้ว พบว่าสามารถใช้กระจายในทุกๆ ความสัมพันธ์ ส่วนความนิยมในการใช้คำเรียกขานพบว่า คำเรียกตนเองนิยมใช้คำสรรพนามสุภาพมากที่สุด ส่วนคำสรรพนามไม่สุภาพ คำนาม และคำบ่งชี้นิยมรองลงมา คำเรียกผู้ที่พูดด้วยนิยมใช้คำนามมากที่สุด และนิยมใช้คำสรรพนามสุภาพรองลงมาคือ คำสรรพนามไม่สุภาพ และคำบ่งชี้

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรวรรณ ภูอิสระกิจ (2539) ได้ทำผลงานการวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมรเรื่อง “ลักษณะและการกระจายของภาษาเขมรถิ่นไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคตของพยัญชนะสะกด” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระจายของจำนวนประชากรที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาท้องถิ่น และศึกษาลักษณะความแตกต่างของภาษาเขมรในท้องถิ่นต่างๆของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าการกระจายของประชากรที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยมีมากกว่าหนึ่งล้านสามแสนคนในประเทศไทย และกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ อย่างน้อย 12 จังหวัด คือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ส่วนความแตกต่างของภาษาเขมรในท้องถิ่นต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่และประวัติการอยู่อาศัย คือ ถ้าประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นเวลานาน ประชากรเหล่านั้นอาจพัฒนาลักษณะภาษาเฉพาะท้องถิ่นของตนขึ้นมา และในทางตรงกันข้ามหากมีคนอพยพมาจากถิ่นอื่นเข้ามาอยู่รวมกับคนในท้องถิ่น กลุ่มที่อพยพเข้ามาอาจปรับภาษาของตนให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับท้องถิ่นใหม่ หรือหรืออาจทำให้ภาษาของท้องถิ่นที่ตนอพยพไปไม่มีความคล้ายคลึงกับภาษาในท้องถิ่นเดิมของตนเอง จึงส่งผลทำให้ภาษาที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้อาจมีความแตกต่างจากภาษาที่พูดอยู่บริเวณใกล้เคียง

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2527) กล่าวถึง วัฒนธรรมการใช้ภาษาเขมรสูง ในสังคมที่พูดภาษาเขมรสูงถิ่นสุรินทร์ไว้ว่า การรู้จักใช้คำเรียกที่ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการแสดงความสุภาพในการใช้ภาษา แสดงความนับถือ ความเหมาะสม และในสังคมนี้ให้ความสำคัญกับการเคารพนับถือ และติดต่อกันระหว่างเครือญาติ คือ ใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการจัดฐานะบุคคล ดังนั้นการรู้จักระบบเครือญาติและการใช้คำให้ถูกต้องจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อต้องการเรียกผู้ที่พูดด้วย คำสรรพนามสุภาพที่ใช้คือ เกียด ตรงกับคำว่า “คุณ” ในภาษาไทย และการเรียกบุคคลตามตำแหน่ง อาชีพก็เป็นสิ่งจำเป็น เช่น “ครู” ใช้เรียกผู้ที่มีอาชีพเป็นครูบาอาจารย์ มอ ใช้เรียกผู้ที่มีอาชีพเป็นหมอรักษาคนไข้ และเจ้าหน้าที่อนามัย ในกรณีที่ต้องการยกย่องเป็นพิเศษ จะใช้คำว่า “ลูก” ประกอบข้างหน้าคำๆนั้น ปกติจะใช้กับพระสงฆ์ คือ “ลูกศิษย์” หมายถึง พระทั่วๆ ไป “ลูกแอม” ตรงกับภาษาไทยว่า หลวงพ่อ ส่วนคำที่ใช้เรียกแทนตัวเองที่ถือว่าสุภาพ ได้แก่ “ญม, คญม” ใช้แทนตัวเองเมื่อผู้พูดเป็นหญิง “คมาด” ใช้แทนตัวเองเมื่อผู้พูดเป็นชาย โดย “ญม” ใช้เมื่อต้องการแสดงความเป็นทางการ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษากูย

สมทรง บุรุษพัฒน์ (2538) ได้กล่าวถึงชาติพันธุ์กูยไว้ในสารานุกรมชนชาติกูยเกี่ยวกับความเป็นมา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ระหว่างชาว กูยและราชอาณาจักรสยาม และภาษากูยในถิ่นต่าง ๆ ของไทยในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อแบ่งตาม การศึกษาค้นคว้าพบ 3 กลุ่ม

1. กูยเยอ (Kui Nh๑) พุดกันทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ในอ.ศรีสะเกษ 5 หมู่บ้านในอ.ไพรบึง และ 4 หมู่บ้านในอ.ราชันีไศล มีประมาณ 8,000 คน

2. กูยไม (Kui Nthaw / Kui M'ai) พุดกัน 5 หมู่บ้านในอ.ราชันีไศล 9 หมู่บ้านบริเวณ ไกล่เคียงเขตอ.อุทุมพรพิสัย ซึ่งชาวกูยจะอยู่ร่วมกับกลุ่มลาว

3. กูยปรีอใหญ่ (Kui pr๑: jai) พุดกัน 5 หมู่บ้านของต.ปรีอใหญ่ อ.ขุขันธ์ และ สันนิษฐานว่าอาจเป็นตัวแทนของกลุ่มกูยที่เพิ่งอพยพมาจากเขมร บริเวณมะลูไปร ซึ่งเคยเป็นส่วน หนึ่งของเมืองสตึงตรง

ถ้าแบ่งตามระบบเสียงจะสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มภาษากูย (กูย-กูย) และภาษากวย (กูย-กวย) นักภาษาศาสตร์จัดภาษากูยอยู่ในกลุ่มภาษาเดียวกับภาษาเขมร-มอญ สาขา Katuic ตะวันตก ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาออสโตรเอเชียติก

สมทรง บุรุษพัฒน์ (2537) ได้กล่าวถึงระบบไวยากรณ์ของภาษากูยไว้ว่า คำในภาษา กูยส่วนมากเป็นคำพยางค์เดียว เช่น “เทร” หมายถึง นา คำสองพยางค์ที่ประกอบด้วยพยางค์รอง และพยางค์หลัก จะมีเป็นจำนวนมาก เช่น “ตะกอง” หมายถึง คอ คำสองพยางค์อาจประกอบด้วย คำพยางค์เดียว 2 คำมาเรียงกัน พยางค์ใดพยางค์หนึ่งอาจมีความหมายหรือไม่ก็ได้ เช่น “กวต ตาห์” หมายถึง คางคก คำหลายพยางค์มีน้อย ส่วนใหญ่เป็นคำประสม เช่น “อะลี้ห์ ซะมุย” หมายถึง รำ คำสรรพนามในการศึกษานี้ แบ่งได้ 3 บุรุษ คือ บุรุษที่ 1 เอกพจน์คือ “ฮัย” บุรุษที่ 1 พหูพจน์ คือ “พง เอง” บุรุษที่ 2 เอกพจน์คือ “ม็อง” บุรุษที่ 2 พหูพจน์ คือ “พง ม็อง” และบุรุษที่ 3 เอกพจน์คือ “เนา” ใช้แทน บุคคล และ “ฮัย” ใช้แทน สัตว์/สิ่งของ และบุรุษที่ 3 พหูพจน์ คือ “พง ฮัย” การเรียงคำในวลีมีลักษณะเหมือนภาษาไทย เช่น นามวลีจะมีส่วนขยายตามหลังคำนาม นามวลีอาจประสมกันได้ โดยใช้คำเชื่อม เช่น “นะห์” หมายถึง กับ หรือไม่มีคำเชื่อมก็ได้ คำแสดง ความเป็นเจ้าของ ไม่พบในข้อมูล คำลักษณะนามจะมีใช้เฉพาะกับคำนามบางคำ ถ้าคำใดไม่มี ลักษณะนามใช้ ก็จะใช้เฉพาะคำแสดงจำนวน การใช้คำสรรพนามซึ่งอ้างถึงคำนามที่นำมาข้างหน้า จะเป็นลักษณะที่ชัดเจนมากในนามวลี เช่น “อะกา ฮัย เกอด ไร่ก” หมายถึง ปลายันเป็นโรค

กริยาวลีมีการเรียงคำเหมือนภาษาไทย ประโยคจะมีโครงสร้างเหมือนภาษาไทย ได้แก่ ประธาน กริยา กรรม แต่ถ้ามีการเน้นกรรม อาจย้ายกรรมมาไว้หน้าประโยคได้

สอึ้ง แสงมีน (2535) ศึกษา “ภาษากูย (ส่วย) ที่ตำบลเขี้ยวปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์” วัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ศึกษาลักษณะของเสียง คำ วลี และประโยคของ ภาษากูยที่มีพูดใน ตำบลเขี้ยวปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า หน่วยเสียง ภาษากูยแบ่งออกเป็น 3 พวก คือ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงเวจิสเตอร์ และหน่วยเสียงสระ สำหรับคำภาษากูยส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียว และคำสองพยางค์ การสร้างคำภาษากูยนั้น เดิม มีการสร้างแบบเติมหน้าและเติมกลางคำ แต่ปัจจุบันนี้ ภาษากูยมีเฉพาะการสร้างคำที่เกิดจากคำ ประสม วลีในภาษากูยแบ่งออกเป็น 5 ชนิด คือ นามวลี สรรพนามวลี กริยาวลี กาลวลี และบุพบท วลี ส่วนประโยคภาษากูยโดยมากมีการเรียงคำแบบ ประธาน กริยา และกรรม และแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำสั่ง และประโยคคำถาม

นอกจากนั้น สอึ้ง แสงมีน ยังได้กล่าวถึงไวยากรณ์ของภาษากูย เกี่ยวกับคำสรรพนาม และคำเชื่อมไว้ว่า หมวดคำสรรพนาม เป็นหมวดย่อยของค่านาม เพราะมีลักษณะที่เหมือนและต่างจากค่านามคือ คำสรรพนามอาจปรากฏตำแหน่งเดียวกับค่านามได้ แต่ไม่สามารถนำ คำคุณศัพท์มาขยายคำสรรพนาม และในภาษากูยคำสรรพนามมีจำกัด จึงอาจมีใช้คำเครือญาติ มาเป็นคำสรรพนามด้วย คำสรรพนามนั้นแบ่งได้ 3 บุรุษ คือ บุรุษที่ 1 เอกพจน์คือ “haj” “kaw” “klΛΛ” บุรุษที่ 1 พหูพจน์ คือ “moo mhaj” บุรุษที่ 2 เอกพจน์คือ “mùuan” บุรุษที่ 2 พหูพจน์ คือ “moo mùuan” และบุรุษที่ 3 เอกพจน์คือ “nàw” และบุรุษที่ 3 พหูพจน์ คือ “moo nàw” ส่วน คำเชื่อม จะทำหน้าที่เชื่อมความให้ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน ภาษากูยจะใช้ข้อความหรือประโยคที่ ง่าย ๆ สั้น ๆ ในการสนทนา ดังนั้นการใช้คำเชื่อมจึงไม่ค่อยมี แต่อาจแบ่งคำเชื่อมได้ 2 ประเภท คือ 1) คำเชื่อมค่านามกับค่านาม มี 2 คำ คือ “nà?” หมายถึง กับ, และ “ruh” หมายถึง หรือ 2) คำเชื่อมอนุพากย์ มีลักษณะการใช้ดังนี้

- คำเชื่อมอนุพากย์ที่มีใจความคล้ายตามกัน ใช้คำเชื่อม “nà?” หมายถึง กับ, และ “mphù?” หมายถึง เมื่อ khriaw หมายถึง ตอน
- คำเชื่อมอนุพากย์ที่มีใจความขัดแย้งกัน ใช้คำเชื่อม “paj” หมายถึง แต่ “thΛΛn” หมายถึง ส่วนอีก
- คำเชื่อมอนุพากย์ที่มีใจความเปรียบเทียบ ใช้คำเชื่อม “khòw” หมายถึง เหมือน คล้าย อย่างกับ

- คำเชื่อมอนุพากย์ที่มีใจความอย่างอื่น ไม่พบว่ามิใช่พูดกันในภาษาอุยกูร์ บางครั้ง อาจจะใช้คำเชื่อมเหมือนในภาษาไทย

ปิยะพันธ์ สรรพसार (2545) ศึกษา “วิเคราะห์บทสູ່ขัวัญของชาวอุยกูร์ อ. ศรีชรภูมิ จ. สุรินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทสູ່ขัวัญของชาวอุยกูร์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวอุยกูร์ อำเภอศรีชรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมการสູ່ขัวัญของชาวอุยกูร์ อำเภอศรีชรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ได้รับการสืบทอดมาเป็นเวลายาวนาน และได้รับอิทธิพลมาจากพิธีกรรมของชาวไทยอีสาน ด้านเนื้อหาของบทสູ່ขัวัญจัดแบ่งได้ตามโอกาสที่ใช้ประกอบพิธีกรรม 3 ประเภท คือ พิธีกรรมการสູ່ขัวัญในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต การเช่นสรวง และการสູ່ขัวัญสำหรับผู้ป่วย ผลการศึกษาด้านบทบาทหน้าที่ของบทสູ່ขัวัญพบว่า มี 5 บทบาท ได้แก่ การให้การศึกษาแก่ชุมชน การสร้างความจริงใจแก่ชุมชน การทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์และเข้มแข็งขึ้น การสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบุคคลในชุมชน และการเป็นเครื่องมือควบคุมและรักษาแบบแผนของชุมชน ส่วนลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมพบว่า มีลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนชาวอุยกูร์ 4 ด้าน คือ ภาษา ความเชื่อ การแต่งงานข้ามชาติ พันธุ์ และประเพณีพิธีกรรม ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมี 5 ด้าน คือ ความคล้ายคลึงด้านความเชื่อและค่านิยม ชาติพันธุ์ การประกอบอาชีพ การขยายความเจริญด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา

จะเห็นได้ว่า งานวิจัยดังกล่าวมาข้างต้นเป็นการศึกษาภาษาอีสาน ภาษาเขมร และภาษาอุยกูร์ในลักษณะโดยทั่วไป เช่น ระบบวรรณยุกต์ในภาษาอีสาน ของปนิษฐา ประธานเกียรติ (2544) เรื่อง “ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน เขมร หรืออุยกูร์ ในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ” ภาษาเขมร เช่น สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรพรรณ ภูอิสระกิจ (2539) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะและการกระจายของเขมรถิ่นไทย: อดีต ปัจจุบัน อนาคต พยัญชนะสะกด” และภาษาอุยกูร์ เช่น สมทรง บุรุษพัฒน์ (2538) ศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์เกี่ยวกับความเป็นมา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ายังผู้ใดศึกษาภาษาระดับข้อความเรื่องการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของนักเรียนที่พูดอีสาน เขมร หรืออุยกูร์เป็นภาษาแม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร หรืออุยกูร์ เป็นภาษาแม่ โดยอาศัยแนวคิดการเชื่อมโยงความในเรื่อง การอ้างถึง (Reference) การใช้คำเชื่อม (Conjunction) และการละ (Ellipsis) อ้างอิงแนวคิดของฮัลลidayและฮะซาน (Halliday & Hasan: 1976) และวิภา ฌานวงษ์ (Wipah Chanawangsa: 1986) นำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

